

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

115

im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI WOJSK CHEMICZNYCH

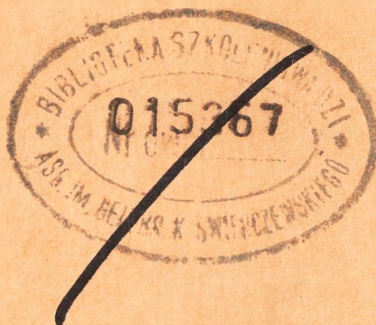
DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

TAJNE

Egz. Nr 000001

płk dr Stefan MICHALAK

ZASADY ORGANIZACJI OBRONY PRZED BRONIĄ
MASOWEGO RAŻENIA W PODODDZIAŁACH

038503

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

038503

115
36
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI WOJSK CHEMICZNYCH

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

TAJNE

Egz. Nr 000001

płk dr Stefan MICHALAK

ZASADY ORGANIZACJI OBRONY PRZED BRONIĄ
MASOWEGO RAŻENIA W PODODDZIAŁACH

038503

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIÓW
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

038503

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI WOJSK CHEMICZNYCH

ODCZYTKO
SLUCHOWEGO

"ZATWIERDZAM"
SZEF KATEDRY TWChem.

T. 40.0000 1
Egz. nr. ...

płk dr inż. K. NAWROCKI

płk dr Stefan MICHAŁAK

ZASADY ORGANIZACJI OBRONY PRZED BRONIĄ
MASOWEGO RAŻENIA W PODODDZIAŁACH

Omeli. nr 12657/2

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

38503

W A R S Z A W A

M A J

1970 r.

ZASADY ORGANIZACJI OBRONY PRZED BRONIĄ MASOWEGO
RAŻENIA W PODODDZIAŁACH

1. Zadania OPBMar realizowane przez pododdziały

Zastosowanie broni masowego rażenia /jądrowa, chemiczna, biologiczna/ na polu walki powoduje masowe straty wśród wojsk, niszczy sprzęt wojskowy i obiekty terenowe oraz powoduje skażenie promieniotwórcze, chemiczne i biologiczne obszarów, w których wojska prowadzą działania bojowe. Dla stworzenia odpowiednich warunków do działania wojsk niezbędna jest organizacja określonych przedsięwzięć zabezpieczających przed skutkami uderzeń lub poważnie je osłabiająca. Zespół tych przedsięwzięć nazwano obroną przed bronią masowego rażenia.

Obrona przed bronią masowego rażenia obejmuje:

- rozpoznanie i powiadamianie o skażeniach i zakażeniach;
- rozśrodkowanie wojsk i maskowanie;
- wykorzystanie indywidualnych środków ochrony, właściwości ochronnych sprzętu bojowego i terenu;
- inżynieryjne urządzenie rejonów zajmowanych przez wojska i przygotowanie dróg manewru;
- stosowanie najwłaściwszych sposobów działania wojsk w rejonach skażeń promieniotwórczych i chemicznych;
- kontrolę napromienienia i stopnia skażenia ludzi, uzbrojenia transportu;
- przeprowadzanie odpowiednich zabiegów sanitarno-higienicznych i profilaktycznych;
- likwidację skutków użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia w pododdziałach.

Organizatorem obrony przed bronią masowego rażenia jest dowódca pododdziału.

Podstawę do organizacji przedsięwzięć OPBMar stanowią wytyczne bezpośrednich przełożonych, a dla batalionu również zarządzenia specjalistyczne sztabu przełożonego.

Wykonawcami poszczególnych przedsięwzięć OPBMar w pododdziałach są wszyscy żołnierze lub też grupy specjalnie do tego przygotowane. Kierownictwo nad realizacją niektórych

zadań specjalistycznych sprawować będzie instruktor chemiczny batalionu i instruktor sanitarny batalionu.

Do obowiązków dowódcy pododdziału należy wydawanie konkretnych-ustnych zarządzeń, w których określa: wykonawcę, zadanie, sposób i czas wykonania oraz prowadzenie systematycznej kontroli realizacji tych zamierzeń.

2. Organizacja rozpoznania i powiadamiania o skażeniach

Rozpoznanie skażeń organizuje się w celu uzyskania aktualnych informacji o sytuacji skażeń w rejonie działania pododdziałów.

Rozpoznanie skażeń realizowane jest poprzez obserwatorów i posterunki obserwacji oraz działanie ruchomych patroli. Podstawą systemu rozpoznania w pododdziałach są obserwatorzy i posterunki obserwacji skażeń. Ilość obserwatorów w pododdziałach limitowana jest normatywnymi należnościami aparatury do wykrywania skażeń.

Każdy obserwator lub posterunek obserwacji skażeń powinien posiadać: rentgenoradiometr, rentgenometr, indykator promieniotwórczości, przyrząd chemika zawiadowcy, urządzenia do alarmowania /syrena, gong, rakiety/ czasomierz, busolę oraz przyrządy optyczne do obserwacji wzrokowej.

W pododdziałach /kpzmot, kcz/ zadania obserwacji skażeń powierza się obserwatorom ogólnowojskowym. Możliwość wykonania tego zadania przez obserwatorów ogólnowojskowych determinuje tylko wyposażenie w aparaturę do wykrywania skażeń.

Posterunek obserwacji skażeń organizuje się jako stały element, niezależnie od charakteru wykonywanego zadania, przy PO dcy batalionu. Są to posterunki organizowane specjalnie do wykrywania skażeń i wobec tego skład ich musi odpowiadać wymogom utrzymania obserwacji ciągłej, przy zachowaniu zmienności pracy. Przeciętnie wyznacza się do pełnienia służby jako posterunek obserwacji skażeń 3-6 żołnierzy.

Zadania obserwatorów i posterunków obserwacji skażeń obejmują wykrywanie skażeń w rejonie działania pododdziału, określenia rodzaju skażenia, ogłoszenie sygnału powiadamiania

o skażeniach; ustalenie mocy dawki w rejonie działania pododdziału, określenie granic rejonu skażonego w rejonie lub na kierunku działania pododdziału, zameldowanie o wynikach obserwacji przełożonym.

Niezależnie od zadań obserwacji skażeń, każdy obserwator, a zwłaszcza posterunek obserwacji skażeń zobowiązany jest prowadzić obserwację wybuchów jądrowych i w miarę możliwości ustalać: czas wybuchu, kierunek i odległość od punktu obserwacji do miejsca wybuchu, wysokość wznoszenia się obłoku powybuchowego w określonym czasie i rodzaj wybuchu. Informację tę przy pomocy technicznych środków łączności przekazuje bezpośrednim przełożonym.

Wykonanie tych zadań wzrokowo lub przy pomocy optycznych środków obserwacji będzie bardzo trudne, nie mniej jednak zaobserwowanie chociażby części zjawisk towarzyszących wybuchowi jest możliwe i powinno być zrealizowane przez obserwatorów. Posterunek obserwacji skażeń z uwagi na specjalistyczny charakter wykonuje zadanie wykrywania uderzeń jądrowych w każdej sytuacji. Posterunki obserwacji skażeń batalionów są najniższym ogniwem ogólnowojskowego systemu wykrywania skażeń.

Do zadań obserwatorów i posterunków obserwacji skażeń należy również alarmowanie. Sygnały alarmu mogą być ogłaszane bezpośrednio po wykryciu zagrożenia przez obserwatorów z ich inicjatywy lub też na zarządzenie przełożonych. Sygnałem, który będzie ogłaszany bezpośrednio z inicjatywy obserwatorów lub posterunków obserwacji skażeń jest sygnał alarmu chemicznego, ogłaszany natychmiast po wykryciu skażenia w rejonie pododdziału.

Sygnał alarmu chemicznego ogłaszany będzie na zarządzenie przełożonych w tych przypadkach, gdy pododdział w czasie działań podejdzie do rejonu skażonego lub zagrażać mu będzie niebezpieczeństwo skażenia z uderzeń wykonanych na sąsiednie pododdziały.

Zarówno w jednym jak i w drugim przypadku obserwator podaje określony sygnał przy pomocy posiadanych urządzeń alarmowych /syrena, gong, rakietka/ lub głosem.

Rozpoznanie skażeń przez ruchome patrole będzie pododdziałach realizowane tylko w szczególnych przypadkach. System obejmujący : obserwatorów i posterunek obserwacji skażeń pokrywa całe ugrupowanie bojowe pododdziału i może wykonać niezbędne pomiary w rejonie obserwacji. Patrol rozpoznania skażeń na szczeblu batalionu prowadzić będzie rozpoznanie dróg lub rejonów znajdujących się poza zasięgiem obserwacji obserwatorów pododdziałów. Zadanie takie ma charakter doraźnej interwencji sił i środków batalionu na rzecz pododdziałów w sytuacji, w jakiej pododdziały samodzielnie nie są zdolne przeprowadzić rozpoznania.

Obserwatorzy wyposażeni w aparaturę do wykrywania skażeń prowadzą rozpoznanie w ruchu na czele kolumny pododdziału. W rejonach rozmieszczenia, na zarządzenie dowódcy pododdziału, obserwator prowadzi rozpoznanie na określonym kierunku lub w miejscu. W pododdziałach nie organizuje się specjalnych wydzielonych patroli rozpoznania skażeń.

Do obowiązków dowódcy pododdziału należy wyznaczenie i określenie zadań oraz kierowanie pracą obserwatorów.

Nadzór nad pracą posterunku obserwacji skażeń batalionu sprawuje instruktor chemiczny batalionu.

3. Organizacja bezpośredniej ochrony wojsk przed skażeniami i innymi czynnikami rażenia.

Bezpośrednia ochrona wojsk przed skażeniami i innymi czynnikami rażenia obejmuje szereg przedsięwzięć organizacyjnych oraz wykorzystanie naturalnych właściwości terenu w rejonie działania pododdziału. Cała działalność dowódcy pododdziału w czasie organizacji walki ustawiona musi być z punktu widzenia potrzeb zapewnienia skutecznej bezpośredniej ochrony pododdziału.

W zakres tych przedsięwzięć wchodzi: rozśrodkowanie, maskowanie, okresowa zmiana rejonów rozmieszczenia, rozbudowa, inżynierska, wykorzystanie właściwości ochronnych sprzętu bojowego i terenu, utrzymanie w pełnej sprawności i umiejętne wykorzystanie indywidualnych środków ochrony przed skażeniami.

Rozśrodkowanie wojsk jest bardzo skutecznym sposobem obrony zwłaszcza przed uderzeniami bronią jądrową. Zasady rozśrodkowania są określone normatywami regulaminowymi i sprawdzają się w skali pododdziału w zasadzie do tego, aby je przestrzegać i należycie interpretować. Rozpatrywanie jednak rozśrodkowania z punktu widzenia przedstrzegania norm bez uwzględnienia właściwości terenu i charakteru wykonywanego zadania byłoby błędem. Nakazy regulaminów i normy muszą być stosowane elastycznie, aby w odpowiednich warunkach terenowych pozwoliły na efektywne zmniejszenie skutków uderzeń i zapewniły maksymalne bezpieczeństwo. W skali pododdziałów, można poprzez odpowiednie rozśrodkowanie zapewnić bezpieczeństwo od ładunków jądrowych małych kalibrów. Np. wybuch jądrowy 15 kt powoduje porażenie ludzi nieukrytych w promieniu 1,65 km, w transzejach 1 km, w czołgach 0,8 km, w transporterach około 1 km. Jak z powyższego wynika, poprzez rozśrodkowanie można zapewnić zmniejszenie efektów rażenia małymi kalibrami broni jądrowej w skali batalionu, pododdziałach sprawa jest znacznie trudniejsza, chociaż możliwa do zrealizowania przy umiejętnym wykorzystaniu właściwości ochronn^{ych} terenu /wąwozy, pagórki itp/. Rozśrodkowanie nie może być realizowane za wszelką cenę, musi ono zapewniać nienaruszalność struktury organizacyjnej i dowodzenia przy uwzględnieniu ukształtowania i pokrycia terenu.

Maskowanie ma na celu utrudnienie nieprzyjacielowi dokładnego określenia celów uderzenia, a tym samym przyczynienia się do zmniejszenia strat własnych. W pododdziałach wykorzystuje się przede wszystkim maskujące właściwości terenu oraz stosuje się dostępne etatowe i podręczne środki maskujące. Należy jednak uwzględniać wymagania ochrony, które nie zawsze idą w parze z walorami maskowania. Np. lasy, maskują skutecznie, jednak po uderzeniach mogą być zawały, pożary itp.

Okresowa zmiana rejonów rozmieszczenia pododdziałów, mająca na celu utrudnienie wykrycia przez nieprzyjaciela, dokonywana będzie na rozkaz wyższego przełożonego. Do obowiązków decy pododdziału w tym zakresie należy skryte i szybkie przejście do nowego rejonu, przestrzeganie pełnego maskowania manewru i wykorzystanie dogodnych warunków terenowych.

Rozbudowa inżynierska prowadzona będzie na rozkaz przełożonego, który również określi jej zakres. Rozbudowa ta obejmuje budowę ukryć dla ludzi i techniki bojowej. Okopy, transzeje i ukrycia typu wykopowego zmniejszają działanie promieniowania przenikliwego około 10 razy, a promień rażenia fali uderzeniowej około 1,5 razy w stosunku do pododdziałów rozmieszczonych w terenie otwartym. Najskuteczniejsze będą jednak wszystkie urządzenia przykryte, które posiadają te same walory ochronne i dodatkowo chronią przed skażeniami promieniotwórczymi, ciekłymi środkami trującymi, promieniowaniem cieplnym, a promieniowanie przenikliwe osłabia ją około 40-krotnie.

Wykonanie różnego rodzaju urządzeń ochronnych w poważnym stopniu zmniejsza skuteczność uderzeń i skażeń, jako zasadę należy przyjąć, że na każdym długim postoju /w rejonach ześrodkowania wyjściowego itp/ każdy żołnierz przystępuje do wykonania odpowiedniego okopu, który w miarę możliwości powinien zostać przykryty. Przykrycia mogą być wykonane z drzewa i ziemi, a nawet przy wykorzystaniu płaszcza z kompletu OP-1. Załogi wozów bojowych wykonują okopy, w które wprowadzają wozy bojowej spełniające dla nich rolę przykrycia. Należy pamiętać, że każde przykrycie obojęnie od jego trwałości chroni przed opadającym pyłem promieniotwórczym, kroplami ciekłych środków trujących i promieniowaniem cieplnym wybuchu jądrowego. Natychmiast po zakończeniu opadu należy usunąć substancje promieniotwórcze z otoczenia okopu oraz z przykrycia, aby zmniejszyć efekty promieniowania jonizującego.

Współczynnik osłabienia dawek napromienienia dla różnych urządzeń jest następujący:

- nie dezaktywowane odkryte transzeje	- 3
- dezaktywowane transzeje, okopy	-20
- przykryte szczeliny	- 40
- schrony zagłębione - całkowita ochrona	.
- las w lecie	- 2

Jak więc z powyższego wynika, rozbudowa inżynierska różnych urządzeń daje pożądane efekty i pozwala na rzeczywiste ograniczenie skutków rażącego działania broni jądrowej.

Technika bojowa i środki transportowe posiadają również określone właściwości ochronne wpływające na zmniejszenie skutków rażącego działania fali uderzeniowej, promieniowania cieplnego i promieniowania jonizującego. W zasadniczy sposób wpływają na możliwość skażenia ludzi /załogi/ pyłem promieniotwórczym i ciekłymi środkami trującymi. Podczas działania w strefach skażeń promieniotwórczych, stopień napromienienia ludzi znajdujących się w czołgach zmniejsza się 10-krotnie, w transporterach opancerzonych 4-krotnie, w samochodach 2-krotnie.

Prawdopodobieństwo skażenia żołnierzy znajdujących się w czołgach i transporterach opancerzonych, a nawet w szoferkach samochodów transportowych jest minimalne, jeżeli załogi działać będą zgodnie z zasadami, to znaczy przy zamkniętych lukach i włazach, podniesione szyby w szoferkach, czyli maksymalna izolacja od przenikania do wnętrza cząstek mechanicznych jakim jest pył promieniotwórczy.

Jedynie w czasie działania w obszarze działania par środków trujących, szyby w szoferkach powinny być otwarte, aby był szybki przewiew powietrza i nie zwiększała się koncentracja środka trującego. W wozach bojowych działają systemy filtracyjne, a gdy nie ma filtrów przeciwochemicznych należy wyłączyć pracę systemu wentylacyjnego.

Biorąc powyższe pod uwagę, decy pododdziałów w zależności od posiadanych środków transportu i techniki bojowej oraz charakteru i warunków działania powinni decydować co i kiedy wykorzystywać, aby zmniejszyć efekty rażącego działania.

Teren i jego charakter w istotny sposób wpływa na zmniejszenie strat w ludziach i technice bojowej od broni masowego rażenia. W wąskich, głębokich i załamujących się dolinach promień rażącego działania zmniejsza się około 1,5 raza w stosunku do terenu otwartego. Należy jednak unikać rozmieszczenia wojsk obok stromych ścian, które po wybuchu mogą się osypywać i razić żołnierzy. Nie należy również rozmieszczać kilku pododdziałów na jednym prostym odcinku takiego przewężenia, ponieważ promień rażenia wzdłuż doliny może się zwiększyć, około 1,5 raza w rezultacie czego powstaną znaczne porażenia.

W lesie pododdziały rozmieszcza się w odległości 150-200 m od skraju lasu i około 50 m od głównych dróg i przesiek.

Lepsze właściwości ochronne przed promieniowaniem cieplnym ma las liściasty. W lasach iglastych należy przewidywać i realizować ochronę przeciwpożarową.

W lesie i w głębokich wąwozach należy się liczyć z zastojami par środków trujących. Trwałość środków trujących w lesie jest około 10-krotnie większa aniżeli w terenie otwartym. Opadający pył promieniotwórczy oraz ciekłe środki trujące będą powodować skażenie liści i roślinności, należy więc liczyć się ze skażeniami wtórnymi po opadzie w zetknięciu się z roślinnością.

Wykorzystanie właściwości ochronnych terenu nawet w bardzo dogodnych warunkach nie zwalnia z obowiązku realizowania pozostałych zabiegów, a zwłaszcza rozbudowy inżynieryjnej. Jedynie kompleksowa realizacja wszystkich zabiegów związanych z bezpośrednią ochroną wojsk da pożądane efekty i w rzeczywistości sposób zmniejszy skutki rażącego działania broni masowego rażenia.

Niezawodną ochronę przed skażeniami zapewniają żołnierzom środki indywidualnej ochrony. Do indywidualnej ochrony każdy żołnierz posiada: maskę przeciwgazową filtrującą /załogi czołgów dodatkowo maskę pgaz izolacyjną/, płaszcz ochronny OP-1, rękawice i pończochy ochronne, pakiet odkażający PChW-013, IPP, dozymetr chemiczny DP-70 oraz ~~na~~ drużynę, załogę, obsługę 2-3 dozymetry DKP-50 /DS-50/. W kompanii /kpzmot, koz/ znajduje się przyrząd rozpoznania skażeń PChR-54, rentgenoradiometr /rentgenometr, indykator/ oraz na każdy pojazd, wóz bojowy, zestawy odkażające IZS /EZS, EZCz/.

W batalionie znajduje się: przyrząd rozpoznania skażeń PChR-54, rentgenoradiometr, kolorymetr PK-56, zestaw naprawczy ZNCH-65 oraz komora gazowa typu klosz. Niezależnie od tego w batalionie przewozi się ruchomy zapas sprzętu, który obejmuje:

- maski przeciwgazowe - 5 - 8 %;
- maski przeciwgazowe izolacyjne - 1 %;
- pochłaniacze do masek - 2 %;
- płaszcz ochronny OP-1, rękawice i pończochy ochronne - 6 - 8 %;
- pakiety odkażające PChW-013 - 10 - 15 %.

Wymienione ilości sprzętu /% w stosunku do stanu tabel./ przewożone są w batalionowym punkcie gospodarczym i przeznaczone są na odtworzenie strat. Uzupełnienia dokonuje się po zużyciu 50 % zapasów ruchomych z PPG transportem pułku na zapotrzebowanie instruktora chemicznego batalionu.

Indywidualne środki ochrony przed skażeniami zapewnią żołnierzowi całkowitą ochronę pod warunkiem, że posiadają pełną sprawność techniczną i zostaną w umiejętny sposób i we właściwym czasie wykorzystane.

Pełną sprawność techniczną uzyskuje się poprzez stosowanie właściwych zabiegów konserwacyjnych oraz ochronę tego sprzętu przed uszkodzeniem lub zamoczeniem, dotyczy to zwłaszcza pochłaniacza do maski przeciwgazowej.

Dowódcy pododdziałów i instruktor chemiczny batalionu prowadzą systematyczną kontrolę sprawności technicznej, a po każdym użyciu masek przeciwgazowych kontrolę szczelności w komorach gazowych. Sprawdzanie szczelności w komorach gazowych odbywa się pod kierunkiem instruktora chemicznego batalionu bezpośrednio w pododdziałach przy współdziałaniu instruktora sanitarnego.

Użycie indywidualnych środków ochrony przed skażeniami w pododdziałach następuje po sygnale alarmu chemicznego lub po zaobserwowaniu przez żołnierzy zewnętrznych oznak skażenia. Płaszczki ochronnych podczas skażenia używa się jako kombinezonów.

Użycie środków indywidualnej ochrony po sygnale alarmu powinno być natychmiastowe, ponieważ w wypadku zagrożenia środkami trującymi każdy wdech powietrza może spowodować porażenie. Dlatego też obowiązkiem dowódcy pododdziału jest takie przygotowanie żołnierzy, aby maski przeciwgazowe pododdział nakładał w ciągu 10-15 sekund. Wszelkie opóźnienia lub niedokładności zmniejszają skuteczność obrony i mogą stać się przyczyną strat i porażień.

Środki indywidualnej ochrony przed skażeniami zdejmuje się na rozkaz dowódcy pododdziału, po stwierdzeniu przy pomocy przyrządów rozpoznania, że nie ma niebezpieczeństwa porażenia.

Bezpośrednia ochrona wojsk przed skażeniami i innymi

środkami rażenia obejmuje zespół przedsięwzięć, które jedynie zrealizowane w całości dają ostateczny efekt zmniejszenia skutków uderzeń. Dlatego też dowódcy pododdziałów, muszą widzieć zawsze cały kompleks przedsięwzięć i ich ścisłą współzależność i w zależności od charakteru działania, warunków terenowych i otrzymanego zadania realizować je w takim zakresie, jaki zapewni osiągnięcie ostatecznego celu zmniejszenia skutków rażenia.

4. Zasady działania pododdziałów w rejonach skażeń promieniotwórczych i chemicznych

Sposób działania pododdziałów w rejonach skażeń uzależniony jest od rodzaju i stopnia skażenia, charakteru zniszczeń, warunków terenowych i otrzymanego zadania. W każdym jednak warunkach należy zastosować taki sposób działania, jaki zapewni wykonanie stojących przed pododdziałem zadań przy jak najmniejszym napromienieniu, porażeniu i skażeniu.

Każde działanie w rejonach skażeń powinno być poprzedzone rozpoznaniem skażeń oraz rozpoznaniem inżynierskim, aby ustalić granice rejonu skażeń, zniszczeń, pożarów, przejezdności dróg, mocy dawki, stopnia skażenia terenu i powietrza środkami trującymi, drogi obejścia całego rejonu skażonego lub odcinków najbardziej niebezpiecznych.

Działanie pododdziałów w rejonach skażeń może mieć następujący charakter przekraczania rejonów skażeń, a więc wejście z terenu nieskażonego lub też bezpośrednie działanie w rejonie skażeń powstałych w czasie działania pododdziału w tym rejonie.

Przekraczanie rejonów skażeń odbywać się będzie zawsze w warunkach uprzedniego rozpoznania, a więc dokładnej znajomości charakteru skażenia i będzie działaniem zamierzonym. W odniesieniu do skażeń promieniotwórczych pododdział z reguły realizował będzie decyzję przełożonego. Sposoby przekraczania rejonów skażeń promieniotwórczych mogą być następujące: przekroczenie strefy skażeń na wprost po wyznaczonych marszrutach, bez czekania na spadek mocy dawki; przekroczenie rejonu skażeń po odczekaniu do czasu spadku mocy dawki; obejście rejonu niebezpiecznych skażeń.

Dla pododdziałów z zasady zawsze będzie miał miejsce jeden z ww. sposobów. Dla zwiększenia odporności na promieniowanie jonizujące przed pokonaniem strefy skażeń promieniotwórczych żołnierze mogą używać na rozkaz dowódcy pododdziału preparatów radioochronnych, znoszących pierwotne objawy po napromienieniu. Każde działanie w rejonach skażeń odbywać się musi w maskach przeciwgazowych, a żołnierze na odkrytych pojazdach muszą być w płaszczach ochronnych, zaś luki wozów bojowych muszą być zamknięte. W szoferkach samochodów podniesione szyby, ładunek na skrzyni samochodu powinien być zabezpieczony brezentami. Przygotowanie tych dokonuje się na krótkim postoju przed rejonem skażeń.

Podczas przekraczania obowiązuje absolutna dyscyplina ochrony przed skażeniami. Obserwator /zwiadowca/ dokonuje systematycznych pomiarów mocy dawki i melduje wyniki dowódcy. Przekraczanie odbywa się na zwiększonych prędkościach /30-40 km/godz./, aby zmniejszyć czas przebywania w rejonie skażeń. Po ustaleniu /przy pomocy aparatury dozymetrycznej/ faktu wyjścia z terenu skażonego, dowódca pododdziału podczas krótkiego postoju zarządza przeprowadzenie kontroli stopnia skażenia i następnie częściowych zabiegów specjalnych. Dalsze czynności w zakresie likwidacji skażeń odbywają się zgodnie z decyzjami przełożonych.

Rejony skażone środkami trującymi z zasady się obchodzi. W wypadku niemożliwości obejścia pokonuje się bezpośrednio po drogach o twardej nawierzchni, które zapewniają najmniejsze skażenie. Przekroczenie rejonu skażonego jest dopuszczalne przy skażeniach różnymi środkami trującymi za wyjątkiem środków typu "V_x". Rejony te należy zawsze obchodzić.

Znacznie bardziej skomplikowane jest działanie pododdziałów w rejonach skażeń, w przypadku gdy powstają one bezpośrednio w rejonie działania pododdziału, przy czym charakter zadania wyklucza możliwość szybkiego opuszczenia rejonu. W tej sytuacji ochronę zapewni jedynie wykorzystanie środków indywidualnej ochrony oraz walołów ochronnych techniki bojowej i rozbudowanych ukryć. Ponieważ zagrożenie napromieniowaniem jest związane nie tylko z mocą dawki lecz również z czasem działania,

w ostatecznej konsekwencji pododdział musi być wyprowadzony z rejonu skażonego. Decyzja co do czasu wyprowadzenia podejmowana będzie przez dowódcę przełożonego i zgodna będzie z intencją zadania stojącego przed pododdziałem.

Dowódcą pododdziału w czasie przebywania w terenie skażonym zobowiązany jest kierować działaniem żołnierzy, opierając się o stopień zagrożenia, ustalony na podstawie pomiarów mocy dawki dokonanej przez obserwatora. Podczas długotrwałego przebywania w terenie skażonym należy organizować odpoczynki w ukryciach zapewniających ochronę przed promieniowaniem, organizować spożywanie posiłków zgodnie z zasadami bezpieczeństwa oraz okresowe przeprowadzanie zabiegów sanitarnych i specjalnych ludzi ze zmiany czuwającej i dezaktywację terenu przyległego do ukryć.

Podczas działania w terenie skażonym /moc dawki do 5 R/h/ na rozkaz dcy pododdziału, żołnierze mogą zdejmować na krótki okres maski przeciwgazowe. Przy większych mocach dawek należy bezwzględnie działać w maskach pgaz. Długotrwałe przebywanie w terenie skażonym pyłem promieniotwórczym może spowodować napromienienie dawkami większymi od dopuszczalnych. Dopuszczalna jednorazowa dawka wynosi 50 R. Wielkość ta determinuje w zasadzie czas przebywania w terenie skażonym. W rejonach, w których jest pełna rozbudowa inżynieryjna, wykonano schrony, czas ten przy odpowiedniej regulacji zmian może być stosunkowo długi. W rejonach, w których nie rozbudowano schronów i ukryć, czas przebywania jest zawsze ograniczony i nie może przekraczać kilku godzin.

W rejonach skażonych środkami trującymi dłuższe przebywanie poza schronami, nawet przy wykorzystaniu środków indywidualnej ochrony jest niemożliwe. Rejon skażony środkami trującymi należy szybko opuścić i natychmiast przeprowadzić niezbędne prace związane z odkażaniem. Istotną rolę odgrywa czas przeprowadzenia odkażenia licząc od momentu skażenia. Np. przy skażeniu środkami typu V_x , odkażanie należy przeprowadzić nie później jak 5 minut od chwili skażenia. Odkażanie przeprowadzone później nie da pozytywnych wyników i żołnierze zostaną porażeni.

Reasumując należy sądzić, że decyzja określająca sposób i czas działania pododdziału w rejonach skażeń, będzie z zasady podejmowana przez dowódcę oddziału, chociaż nie można całkowicie wykluczyć konieczności podjęcia takiej decyzji przez dowódcę pododdziału. Dowódcy pododdziałów powinni znać zasady działania w rejonach skażeń, umieć przeprowadzać niezbędne kalkulacje i ocenę sytuacji na podstawie wyników pomiarów i we właściwym czasie podejmować niezbędne decyzje, dotyczące działania pododdziału w rejonach skażeń zgodnie ze stojącymi przed pododdziałem zadaniami i warunkami w jakich te zadania są wykonywane. Margines inicjatywy dowódcy pozornie ~~zawęża~~ się mały, jednak w praktyce, nawet w ramach możliwości dowódcy pododdziału może i powinien zastosować taki wariant działania pododdziału, jaki w danej sytuacji da najlepsze wyniki z punktu widzenia bezpieczeństwa żołnierzy.

5. Kontrola napromienienia ludzi

Kontrolę napromienienia prowadzi się w celu ustalenia dawki napromienienia ludzi działających w terenie skażonym. Na tej podstawie określa się stopień zdolności bojowej i potrzebę przeprowadzenia przedsięwzięć leczniczo-profilaktycznych i ewakuacyjnych.

Do prowadzenia kontroli napromienienia wykorzystuje się indywidualne dozymetry, które przydziela się żołnierzom lub grupom żołnierzy /załogi wozów bojowych/, wykonujących jednolite co do miejsca i czasu zadania bojowe.

Każdy żołnierz posiada dozymetr chemiczny o dużej stabilności sumowania dawek przez długi okres czasu. Jest on wykorzystywany jako miernik ~~sumarycznych~~ dawek przede wszystkim dla potrzeb służby zdrowia.

Niezależnie od tego każdy żołnierz lub grupa żołnierzy otrzymuje indywidualny dozymetr do pomiaru dawek jednorazowych, w rejonach skażeń. Dozymetr taki wyposażony w elektrometr, pozwala na odczytanie małych dawek napromienienia frakcjonowanego w krótkim czasie /jeden do trzech dni/. Dowódca pododdziału osobiście określa czas sprawdzania wskazań oraz ładowania przyrządów.

Wyniki pomiarów muszą być ewidencjonowane. Zapisów czasu napromienienia i wielkości dawki w legitymacji żołnierza dokonuje się po każdorazowym sprawdzeniu. Dowódca pododdziału /pluton - kompania/ prowadzi ewidencję napromienienia imiennie na każdego żołnierza, a w bat. imiennie na wszystkich oficerów i globalnie na każdy pluton. Sposób prowadzenia zapisów uregulowany jest odrębnymi przepisami.

Meldunki o stanie napromienienia dla przełożonych składa się raz na dobę, a przy jednokrotnym napromienieniu dawkami ponad 100 R - natychmiast.

Do obowiązków dowódcy pododdziału należy zapewnienie wyposażenia żołnierzy w dozymetry, przeprowadzanie kontroli ich wskazań, ładowanie dozymetrów oraz prowadzenie ewidencji indywidualnych dawek. Na podstawie danych z ewidencji przeprowadza się ogólną ocenę zdolności bojowej pododdziału oraz określa się możliwość kolejnych działań w rejonach skażeń.

Podstawowym szczeblem, który organizuje kontrolę dozymetryczną i który odpowiada za jej dokładność jest kompania. Bowiern w kompanii prowadzi się indywidualny pomiar. Batalion prowadzi tylko ewidencję wyników napromienienia w pododdziałach oraz imienne wykazy napromienienia oficerów.

6. Likwidacja skutków uderzeń bronią masowego rażenia w pododdziałach

Likwidacja skutków uderzeń bronią masowego rażenia ma na celu przywrócenie zdolności bojowej wojsk i udzielanie pomocy porażonym.

Biorąc pod uwagę tak sformułowany cel z chwilą, gdy pododdział stał się obiektem uderzenia bronią masowego rażenia, likwidacja skutków staje się jego zadaniem zasadniczym, do wykonania którego dowódca powinien skupić wszystkie siły jakimi dysponuje.

W zakres likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia w pododdziałach wchodzi: rozpoznanie ogniska porażenia, odtworzenie naruszonego dowodzenia, prace ratunkowe i ewakuacyjne, zabiegi sanitarne i specjalne, gaszenie i lokalizacja pożarów.

Po wykonaniu przez nieprzyjaciela uderzenia na pododdział, dowódca powinien ustalić: rodzaj uderzenia, orientacyjne skutki uderzenia i poniesione straty przez pododdział, możliwość i zakres niezbędnej pomocy, jakie siły można do tej pomocy wykorzystać, kierunki ewakuacji.

Ustaień tych na szczeblach do kompanii dokonuje dowódca pododdziału osobiście, w batalionie poprzez patrole rozpoznawcze. Po ustaleniu charakteru porażień, dowódca pododdziału organizuje akcję likwidacji skutków uderzenia oraz dowodzi osobiście całokształtem działalności żołnierzy pododdziału.

Odtworzenie naruszonego systemu dowodzenia polega na szybkim nawiązaniu łączności z podległymi dowódcami, poprzez nawiązanie łączności osobistej ewentualnie przy pomocy technicznych środków łączności. Jakkolwiek jest to zadanie podstawowe, realizowane będzie jednak stopniowo w czasie organizacji działalności ratowniczej w odniesieniu do grup żołnierzy, które wychodzą z rejonu porażenia, lub do których dotarły grupy ratunkowe.

Prace ratunkowe i ewakuacyjne rozpocznie dowódca pododdziału natychmiast po nawiązaniu kontaktu z pododdziałami, które nie uległy porażeniu lub zachowały zdolność do działania. Prace te polegają przede wszystkim na udzieleniu pierwszej pomocy medycznej i wyniesieniu porażonych poza rejon zagrożenia. W szerokim zakresie wykorzystuje się tu personel sanitarny /sanitariusz, plut. medyczny/. Pierwsza pomoc porażonym w rejonie wybuchu jądrowego polega na: zatamowaniu upływu krwi i unieruchomieniu złamanych kończyn. W rejonie skażenia środkami trującymi nakładanie masek przeciwigazowych, podawanie atropiny i po wyniesieniu odkazanie odkrytych części ciała.

Porażonych wnosi się do obszaru znajdującego się poza rejonem porażenia w miejsce wyznaczone przez dowódcę pododdziału, skąd nastąpi ewakuacja transportem oddziału do odpowiednich punktów medycznych.

W rejonie porażenia powstałym po wybuchu jądrowym mogą być przypadki zasypania ludzi w schronach i ukryciach lub też porażenia ludzi znajdujących się w wozach bojowych, mimo że

uszkodzenia wozów bojowych nie spowodują utraty zdolności eksploatacyjnych. W pierwszym przypadku - dowódca pododdziału wyznacza grupy ratownicze wyposażone w łopaty saperские, łomy, siekiery, do odkopania zasypanych i udzielenia im niezbędnej pierwszej pomocy. W drugim przypadku - wyznacza ludzi - kierowców, którzy po udzieleniu pomocy porażonym i wyniesieniu ich poza rejon porażen wyprowadzą sprawne wozy bojowe oraz wykorzystując ciągniki wyprowadzą wozy bojowe, które uległy uszkodzeniom.

Niezależnie od prac ratowniczych, dowódca pododdziału powinien zorganizować służbę ochronno-porządkową, która kierować będzie wychodzących z rejonu porażenia /lekko rannych, zaszokowanych i nie porażonych pojedynczych żołnierzy lub grupy/ do wyznaczonego rejonu zbiórki pododdziału. W rejonie zbiórki porządkuje się luźne grupy, dokonuje się selekcji porażonych, udziela się niezbędnej pierwszej pomocy. Wszystkich zdolnych do pracy kieruje się do ratownictwa. W ten sposób stopniowo potęguje się udział żołnierzy w pracach związanych z ratownictwem.

W przypadku, gdy pododdział znalazł się w rejonie skażeń chemicznych lub promieniotwórczych, natychmiast po wyjściu z terenu skażonego należy przeprowadzić kontrolę stopnia skażenia i częściowe zabiegi specjalne przy pomocy posiadanych w pododdziale zestawów do odkażania i indywidualnych pakietów. Szczególnie starannie należy odkażać lub dezaktywować odkryte części ciała, zwłaszcza w miejscach uszkodzeń skóry /otarcia, zdrapania, skaleczenia/ ze względu na możliwość powstania niebezpiecznych mikstów promieniotwórczych i chemicznych.

W rejonie wybuchu jądrowego istnieje duże prawdopodobieństwo pożarów, zwłaszcza w lasach lub też zapalenia się środków transportowych. W pododdziałach, które znalazły się w rejonie wybuchu w pierwszej kolejności należy gasić te pożary, które zagrażają życiu ludzi porażonych oraz środków transportu, w których znajdują się ludzie, rejonu wokół środków transportu lub ukryć. W pierwszej kolejności przeprowadza się te prace, które mają na celu uratowanie przed spalaniem ludzi, w drugiej kolejności sprzętu bojowego, a dopiero po zakończeniu prac

ratowniczych przystępuje się do gaszenia pożarów.

Do szczególnych cech likwidacji skutków uderzeń przez pododdziały należy zaliczyć konieczność rozpoczęcia akcji ratowniczej natychmiast po uderzeniu, zanim przybędą siły i środki ratownictwa przełożonego. Likwidacja skutków w pododdziałach sprowadza się do wzajemnego udzielania pomocy przez pojedynczych żołnierzy, grupy żołnierzy aż rozwinie się działanie zorganizowane i kierowane w skali całego pododdziału. Cała działalność nastawiona jest na udzielanie pomocy porażonym żołnierzom, a dopiero w dalszej kolejności ewakuacja sprzętu i gaszenie pożarów. Dowódca pododdziału zobowiązany jest tak organizować działanie, aby jak najszybciej udzielić pierwszej pomocy porażonym żołnierzom, wykorzystując wszystkie dostępne aktualnie siły i możliwości jakimi dysponuje pododdział.

7. Treść pracy dowódców pododdziałów nad organizacją obrony przed bronią masowego rażenia

Znajomość ogólnych zasad organizacji obrony przed bronią masowego rażenia stanowi podstawę do organizacji w sposób właściwy różnych przedsięwzięć, składających się na obronę przed bronią masowego rażenia. Dowódcy pododdziałów organizując działania bojowe nie mogą zagadnień organizacji obrony przed bronią masowego rażenia traktować jako coś odrębnego, jako czynności specjalistycznych. Organizacja obrony przed bronią masowego rażenia w działaniach bojowych pododdziałów stanowi element przewijający się w ciągu całej działalności dowódcy związanej z organizacją i kierowaniem działaniami. Jedynie takie potraktowanie problematyki obrony przed bronią masowego rażenia pozwoli na osiągnięcie celu ostatecznego, jakim jest uniknięcie strat lub zmniejszenie skutków uderzeń. Z tych też przyczyn nie można tej problematyki wydzielić w jakiś samodzielny etap pracy dowódcy, nie można wypunktować poszczególnych zagadnień rozwiązywanych w określonych etapach. Stanowią one integralną część pracy dowódców pododdziałów podczas organizacji i kierowania walką.

Nie wnikając we wszystkie niuanse pracy dowódców pododdziałów nad organizacją działań bojowych, wykażemy tylko nie-

które istotne momenty tej pracy, w których problematyka obrony przed bronią masowego rażenia będzie przewijać się w sposób wyraźny i możliwy do zaakcentowania. Należy pamiętać, że cały szereg przedsięwzięć jest uwidocznionych w decyzji, wynika to z norm taktycznych, możliwości itp.

1. Analiza zadania:

- czy działania bojowe prowadzone będą w toku trwania wojny przy użyciu broni masowego rażenia, czy tylko w warunkach zagrożenia;
- czy na kierunkach działania planuje się użycie broni jądrowej i chemicznej przez wojska własne;
- jakimi środkami oddział - uje na rzecz pododdziału przełożony /rozpoznanie, likwidacji skutków/.

Zagadnienia te wywierają wpływ na wnioski z całości kształtu analizy zadania dotyczące: głównego uderzenia, ugrupowania bojowego i współdziałania.

2. Kalkulacja czasu na organizację działań bojowych:

- czas na wykonanie ukryć, uzupełnienie i kontrolę sprzętu indywidualnej ochrony, maskowanie, zmiana rejonów rozmieszczenia, przegrupowanie itp.

3. Ocena położenia:

a/ Ocena nieprzyjaciela:

- możliwości użycia broni jądrowej i chemicznej przez nieprzyjaciela oraz najbardziej zagrożone obiekty;
- przygotowanie pododdziałów przeciwnika do prowadzenia działań w warunkach obustronnego użycia broni jądrowej i chemicznej;
- prawdopodobny stan napromienienia i sytuacja skażeń w rejonie rozmieszczenia pododdziałów przeciwnika.

Wnioski dotyczą: przypuszczalnego zagrożenia uderzeniami jądrowymi i chemicznymi wojsk własnych, w jakim stopniu sytuacja skażeń, stan napromienienia i przygotowanie przeciwnika wpłynie na jego gotowość bojową, w jakim stopniu własne uderzenia obniżą zdolność bojową przeciwnika.

b/ Ocena sił własnych:

- aktualny stan przygotowania i wyszkolenia żołnierzy do

obrony przed bronią masowego rażenia /czy żołnierze działali już już w warunkach użycia broni masowego rażenia, czy też nie, w pełni wyszkoleni, czy z rezerwy itp./;

- aktualny stan napromienienia żołnierzy i w jakim stopniu wpływa to na gotowość bojową;
- aktualny stan zaopatrzenia w sprzęt i środki chemiczne;
- możliwości organizacji rozpoznania i obserwacji skażeń;
- możliwości w zakresie likwidacji skażeń;
- możliwości wykorzystania środków dymnych i zapalających.

Wnioski dotyczyć będą: możliwości zorganizowania systemu rozpoznania skażeń, jak działać w warunkach użycia broni jądrowej i chemicznej i jakich dokonać zabiegów dla polepszenia stanu bezpieczeństwa obrony przed bronią masowego rażenia.

c/ Ocena terenu:

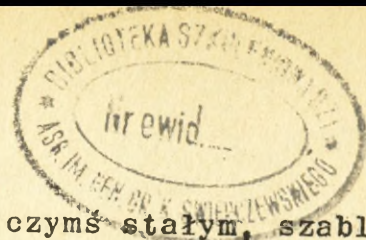
- warunki maskowania i manewru na wypadek zastosowania przez nieprzyjaciela broni jądrowej, chemicznej i środków zapalających;
- sytuacja skażeń i zniszczeń po użyciu broni przez nieprzyjaciela i wojska własne na kierunku działania pododdziału;
- pokrycie terenu i jego wpływ na powstanie pożarów po użyciu broni jądrowej i środków zapalających;
- ukształtowanie terenu, drogi marszu i ich wpływ na manewr skażenia i zniszczenia.

Wnioski dotyczyć będą wyboru rejonów rozmieszczenia, dróg manewru, zabiegów związanych z obroną ppoż. itp.

d/ Ocena warunków meteorologicznych:

- stan pogody, temperatura, widzialność, kierunek i prędkości wiatru;
- stan zagrożenia pożarowego środowiska;

Wnioski powinny dotyczyć: rozprzestrzeniania się środków trujących i pyłu promieniotwórczego, możliwości powstawania i rozprzestrzeniania się pożarów środowiska, możliwości manewru oraz wynikających z tego niezbędnych zabiegów obronnych.

Treść oceny położenia nie może być czymś stałym, szablonowym i jednolitym dla każdej sytuacji. Rozpatrywanie ww zagadnień na tle problemów taktycznych, ukierunkowuje zakres zagadnień zgodnie z potrzebami aktualnej sytuacji. W czasie oceny może dojść do sprzecznych wniosków, wynikających z oceny różnych kwestii. Dowódca powinien jednak dążyć do wybrania optymalnych rozwiązań, uwzględniających specyfikę i złożoność każdej konkretnej sytuacji.

Dowódcy pododdziałów wypracowują z zasady swoją decyzję w terenie i wobec tego nie zawsze będzie potrzebne prowadzenie rekonesansu. Jeśli jednak wypracowanie decyzji przeprowadzone zostanie z mapy, niezbędne będzie przeprowadzenie rekonesansu w terenie. W czasie rekonesansu dowódcy pododdziałów konfrontują w terenie zagadnienia dotyczące maskowania wojsk, rubieży bezpieczeństwa, wykorzystania rzeźby terenu do ochrony, rozmieszczenia elementów rozpoznania skażeń, dróg manewru, możliwość zawałów itp.

Decyzję dowódcy pododdziału doprowadza się do wykonawców w formie rozkazu bojowego oraz uzupełniających wytycznych do zabezpieczenia działań bojowych. Wytyczne te ogłaszane są bezpośrednio po postawieniu zadań bojowych i obowiązują wykonawców w takim samym stopniu, jak rozkaz bojowy. Należy podkreślić, że treść wytycznych nie może być szablonowa i identyczna we wszystkich sytuacjach. Wnikliwa ocena położenia i wnioski wyciągnięte z niej określa zagadnienia, jakie dowódca powinien ująć w wytycznych do obrony przed bronią masowego rażenia. Jest ona odbiciem decyzji i obejmuje te zagadnienia, jakich nie można przekazać w rozkazie bojowym. Układ i treść wytycznych może obejmować następujące zagadnienia:

Wytyczne do obrony przed bronią masowego rażenia:

- możliwości zastosowania przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia;
- kto, w jakim celu, kiedy i jakie powinien zorganizować elementy rozpoznania;
- sposób organizacji powiadamiania /miejsce, skład i zadania posterunków /obserwatorów/ obserwacji skażeń, kto wydziela

- siły i środki na batalionowy posterunek obserwacji skażeń;
- terminy uzupełnienia indywidualnych środków obrony pchem;
- terminy przeprowadzenia kontroli środków indywidualnej obrony pchem, kto przeprowadza;
- zakres prac inżynierskich w dziedzinie obrony przed bronią masowego rażenia /kto, kiedy, jakimi siłami i co powinien rozbudować/;
- organizacja kontroli dozymetrycznej /terminy meldunków o stanie napromienienia, kto, kiedy i gdzie przeprowadza kontrolę stopnia skażenia/;
- warunki bezpieczeństwa w czasie wykonywania własnych uderzeń bmar i w czasie działania w rejonach uderzeń /co i kiedy należy wykonać, rubieże bezpieczeństwa, rejony działania w środkach ochrony itp./;
- przedsięwzięcia w zakresie likwidacji skutków uderzeń bmar /kolejność likwidacji, zakres zabiegów specjalnych, działanie służby medycznej i technicznej, prace ratunkowe, kto realizuje/;
- sygnały alarmowe oraz sposób ich przekazywania.

W czasie organizacji współdziałania dowódca omawiając współdziałanie w poszczególnych etapach walki powinien zwrócić szczególną uwagę na działanie pododdziałów w przypadku zastosowania przez przeciwnika broni jądrowej i chemicznej.

W czasie organizacji współdziałania do węzłowych zagadnień należeć będzie: sposób udzielania pomocy porażonym pododdziałom i zakres działania sił i środków przełożonego, najbardziej niebezpieczne obiekty terenu z punktu widzenia uderzeń, sposób działania pododdziałów dla uniknięcia rażących efektów, organizacja rozpoznania skażeń, sposób przekazywania sygnałów alarmu, sposób działania podczas pokonania zapór inżyniersko-chemicznych lub jądrowych.

Omawiając działanie pododdziału w rejonach uderzeń jądrowych lub chemicznych wykonanych przez wojska własne zwraca dowódca uwagę na: określenie rubieży bezpieczeństwa i co należy zrobić w momencie wykonywania uderzenia przez wojska własne, ustalić rubieże nakładania i zdjęcia masek pgaz. i odzieży

ochronnej, ustalić drogi obejścia możliwych zawał, zniszczeń lub rejonów silnych skażeń itp.

W czasie dowodzenia walką dowódca powinien pilnie śledzić sytuację, w wypadku uderzeń bronią jądrową lub chemiczną, oceniać skutki tych uderzeń, kierować osobiście akcją ratowniczą odtwarzać dowodzenie i osobiście ingerować we wszystkie wydarzenia mogące bezpośrednio wpływać na stan moralny i gotowość bojową ocalałych żołnierzy, meldować o stratach i stanie gotowości pododdziału przełożonym.

W przypadku skażeń promieniotwórczych lub chemicznych zarządzać ogłaszanie alarmu w podległych pododdziałach, kierować działaniem rozpoznania skażeń, organizować kontrolę dozymetryczną i likwidację skażeń, wykorzystując w pierwszej kolejności etatowy sprzęt do odkażania. O skutkach skażeń, rubieżach i rejonach, meldować przełożonym, wykorzystując posiadane kanały łączności. Należy tu podkreślić, że informacje przekazywane do szczebla nadrzędnego powinny być konkretne na podstawie wyników rozpoznania. Dowódcy pododdziałów dysponują dostateczną ilością środków pozwalającą na uzyskanie informacji realnej, odpowiadającej sytuacji na polu walki.

8. Obowiązki instruktora chemicznego batalionu

Instruktor chemiczny batalionu jest odpowiedzialny za sprzęt chemiczny oraz inne zadania związane z realizacją ochrony przed skażeniami. Podlega on bezpośrednio dowódcy batalionu, a po linii fachowej szefowi zabezpieczenia chemicznego pułku.

Do obowiązków instruktora chemicznego należy:

- przeprowadzanie przeglądów technicznych i dokonywanie napraw bieżących sprzętu chemicznego;
- zaopatrywanie pododdziałów w sprzęt i materiały chem.;
- szkolenie stanu osobowego w posługiwaniu się sprzętem indywidualnej ochrony, rozpoznania skażeń oraz sprzętem i środkami do likwidacji skażeń;
- kierowanie pracą posterunku obserwacji skażeń batalionu w zakresie wykrywania skażeń lub działaniem patrolu rozpoznania skażeń;

- prowadzenie kontroli stanu napromienienia w sztabie batalionu;
- prowadzenie kontroli stopnia skażenia ludzi, sprzętu i uzbrojenia w pododdziałach;
- wykonywanie innych zadań z zakresu ochrony przed skażeniami poleconymi mu do wykonania przez dowódcę lub szefa sztabu batalionu.

OPRACOWAŁ

płk dr Stefan MICHALAK

Wydrukowano w 200 egz.

Egz. Nr 1-150 Bibl. Tajna

Egz. Nr 151-200 WOW

Wyk. płk Michalak

Druk. M.S.

Nr ks. 0678/01587/WW

Dn. 30.04.70 r.

Kor. M.G.

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KADRY SZTABI GENERALNEGO
m. gen. broni K. Świeroszewskiego
Nr 38503

